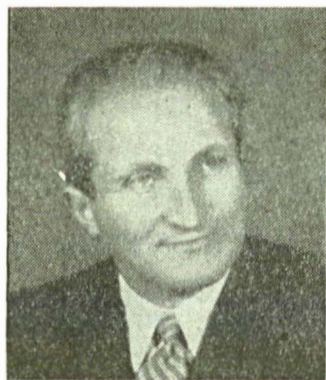

grafie a lui Maxudov din **Romanul teatral**). Așadar, succesul **Zilelor Turbinilor** a salvat nu numai un om — a salvat un scriitor.

Dubla carieră scriitoricească a lui Bulgakov pare a fi un fel de predestinare. În orice caz, prima impresie este că, în opera sa, nici unul dintre genuri n-a decurs din celălalt — nici proza, din dramaturgie, nici dramaturgia, din proză.

Și, acum, cred că a venit momentul comparației cu Cehov. La început, comparația este o analogie: amindoi au renunțat la profesiunea de medic, pentru a se dedica literaturii; cu diferența că Cehov s-a lansat ca scriitor fiind încă student, pe cînd Bulgakov a renunțat la medicină la trei ani după terminarea facultății, la începutul absolut al activității sale scriitoricești.

Analogia însă se epuizează rapid, în datele ei esențiale: dramaturgia cehoviană, oricît ar fi de revoluționară, de strălucită și de profundă, se situează în urma prozei, chiar ca un fel de consecință a ei, deși reforma propusă de dramaturgia cehoviană a lăsat urme mai așdinci decît proza (poate și pentru că dramaturgia este mult mai cunoscută decît proza cehoviană, și chiar mai bine înțeleasă). Situația lui Bulgakov este oarecum inversă: el este cunoscut mai ales ca romancier — ca romancier și nu ca prozator, în ciuda unor nuvele ca **Înîmă de cîine** sau **Ouăle fatale**. Trebuie s-o recunoaștem, marea glorie postumă a lui Bulgakov se datorează în primul rînd romanelor sale, și cu precădere romanului **Maestrul și Margareta**. Care este, prin urmare, statutul real al dramaturgiei lui Bulgakov?

In memoriam

Iso Schapira

„Alef e un vultur / ce-n înălțimi plutește“ a fost — pînă mai zilele trecute, cînd excelentul om de teatru Iso Schapira s-a sfîrșit din viață —, nu doar un vers ce, se vede, îl mergea la înîmă, el și un fel de motto, o linie de conduită a existenței sale.

Născut la Suceava, la 25 februarie 1903,

Iso Schapira, după ce își la bacalaureatul, pleacă la Berlin, pentru a studia, paralel, medicina și teatrul. Află de înființarea teatrului lui Erwin Piscator; angajat, își începe aici activitatea. Instaurarea regimului hitlerist curmă existența acestei trupe, ce căpătase renume; Iso Schapira se refugiază în Franța; la Paris, alături de alți actori de prestigiu, înființează o formație de teatru evreiesc, în care vizunea sa reglzorală începe să fie remarcată.

Dar, în vara anului 1936, conștiința revoluționară a omului de teatru Iso Schapira îl determină să-și continue activitatea pe un alt fel de scenă — frontul războiului civil din Spania. Rănit, apoi deținut, în lagăre din Franța și din Algeria, Iso Schapira ajunge, în anii războiului, în U.R.S.S., unde participă la înființarea unui grup de partizani care dorește să lupte, acasă, în România, împotriva invadatoarei armate hitleriste. În primăvara anului 1944, grupul de partizani „Carpați“, escaladînd munții, străbătînd fronturi, își face bivouac în apropierea Văii Prahovei, unde sabotează traficul feroviar în direcția frontului, aruncînd în aer trenuri și convoale de benzină, menite să aprovizioneze blindatele și avioanele germane. Grupul acționează pînă la 23 August 1944.

După Eliberare, Iso Schapira își reia activitatea teatrală. Semnează, pentru scena nou înființatului Teatru Evreiesc de Stat din București, regula unor spectacole care s-au impus. În anul 1944, i se încredințează conducerea Teatrului Evreiesc de Stat din Iași. Ținuta imprimată spectacolelor acestui teatru, repertoriul variat, valorificarea potențialului actorilor, purtau amprenta talentului și pasiunii omului de teatru care a fost, prin har, dar și printr-o bogată cultură — Iso Schapira.

Eseist, orientat de o elevată gîndire, prozator, scriitor în limba idîș, cu un poetic stil personal, Iso Schapira lasă în urma sa și pagini de literatură: un roman în curs de apariție, intitulat Beniamin al IV-lea, și altul, apărut în 1979, intitulat Alef e un vultur.

Iosif H. ANDRONIC